

(4.osa, algus Navigaatoris 1/2007)

KIIREMINI, KAUGEMALE, OSKUSLIKUMALT!

TEKST ALAR VOLMER FOTOD MART MEIEL

Hooaeg on läbi saanud, olen juba pidanud hommikuti enne jahile pääsemist jalaga jääd puruks peksma. Kõik märgid näitavad, et hakkab kätte jõudma aeg suuskade tõrvamiseks. Nüüd on hea kamina ees istuda ja meenutada hooaja parimaid hetki ning unistada kevadest, mil pääseb jälle purjede alla. Möödunud hooajast jäävad mulle meelde ennekõike uued inimesed, kellega meri mind kokku viis, paljudega neist ühendavad mind põnevad kogemused koos purjetatud regattidelt ja ühiselt üle elatud rasked hetked.

PURJETAJAD NÄITASID KLASSI

Eesti purjetajad pakkusid sel hooajal suurepäraseid elamusi ajalukku minevate saavutustega erinevatel regattidel. Kõige kõvema tulemuse eest hoolitses Laser-klassi mees Deniss Karpak – Eesti esimene medal olümpiaklasside maailmameistrivõistlustelt on saavutus, mida annab korrata. Avamerepurjetamises näitasid täiesti uut taset kõik need meeskonnad, keda juhtis Mati Sepp: MMi kolmas koht, MMi teine koht, võit Copa del Rey.

Vennad Tõnisted oma tuntud headuses tõestasid taas Melges 24 Euroopa meistrivõistluste medaliga, et nende mahakandmine vähemalt lähiajal päevakorda ei kerki.

Minu lemmikuks on läbi aegade olnud Star-klass ja läinud hooaja pommiks on selle klassi veterani, 57-aastase John Dane meeskonna võit USA olümpiakatssevõistlustel. Mees on üritanud neli korda olümpiale pääseda ja alati on vaid natukene eesmärgist puud jäänud. Tänavune võit on seda tähendusrikkam, et kolm USA katsevõistluste võitjat on hiljem ka olümpiakullani jõudnud.

Agas mitte tulemustest ja võistlemisest ei peaks ma rääkima purjetamiskoolis rääkima. Tulles võistlemise juurest seiklemise ja merematkamise juurde, peab märkima, et ka meie selle ala tegijad on latti kergitanud – Martha on teel ümber maakera, Bossa Nova valmistub võidusõiduks üle Atlandi, Hermes-X seikleb Atlandil suunaga Kanaari saartele ja kindlasti on kusagil purjede all teisi eesti keelt rääkivaid inimesi, kes aga pole tagasihoidlikkusest oma asja suure kella külge riputanud ja me pole neist veel kuulnud.

KIIRESTI PURJETAMINE NÕUAB OSKUSI

Õpilased suudavad mind ikka veel üllatada sooviga purjetada kiiremini kui teised jahid! Iseenesest ei ole selles ju midagi halba, kuid viitab selgelt inimloomuses peituvale loomale, kes peab teistest kiirem, tublim ja parem olema. Olen ju ka ise pärit võistluspurjetajate hulgast ja ilmselt pühendan ka purjetamistundides palju aega nippidele, kuidas jahti kiiremaks teha. Tegemist on ju täiesti tavalise ihaga teha asju täiuslikult! Veel olles juhtub ju ikka nii, et kohates teist jahti, algab kohe võistlus – kes jõuab enne sadamasse või mõnda tee peal eesolevasse märki.

Kihk kiiremini purjetada toob meid lähemale võistlemisele. Miks, imestab just purjetamisega alustanu. Niisamagi on ju tore merel ringi seigelda, ennast proovile panna ja peidetud lahesoppe avastada. Kahtlemata on tal õigus, merel on hea olla, vabadus on piiritu, kõik igapäevane lahustub olematusse ja hing laulab; aga kiiremini purjetamine toob meid lähemale hoopis põnevemale teemale: kuidas õppida oma jahti paremini tundma? Mida teha, et meie oskused oleksid paremad ja et ka kitsastes väinades ning tiheda laevaliiklusega kohtades jätkuks julgust purjede jõul liikuda, mitte mootorilt abi otsida.

HIRM MEREL

Ma ei oska päris täpselt vastata küsimusele, kas ma merel olles ka kardan. Tean küll, et mulle ei meeldi olla meeskonnas, kus leidub hulljulgeid tüüpe. Üks ebameeldiv kogemus minu osalemisest Whitbreadi ümbermaailmaregatil on järgmine. Purjetasime väga pimedal ööl tugevas pakstaaktuules kusagil Atlandi ookeani avarustes. Kapteni antud kursi hoidmine oli väga raske: tugev tuul ajas jahti kreeni ja pidevalt oli oht *broach*'i sattuda – teadmiseks neile, kes ei ole *broach*'iga kokku puutunud: *broach* on jahi juhitavuse kaotamine tugeva kreeni tõttu, mille tulemusena jaht pöörab iseenesest vastutuult, tavaliselt kaasneb sellega suur kreen, purjede loperdamine, halvemal juhul ka purjede ja taglase purunemine.

Olin just oma roolimiskorda lõpetamas, uus vahetus oli tekile tulnud ning valmis juhtimist üle võtma. On tavaline, et roolimist üle andes annad uuele roolimehele ühtlasi väikese

Liviko regatt "Suured väikestel"

ülevaate olukorrast ja ohtudest. Tegin seda ja hoiatasin, et jahti kontrolli alla hoida on äärmiselt raske. Hüva, mees asus roolima ja paari minuti pärast kommenteeris, et pole hullu. Mõtle sin, et ilmselt olen liiga ettevaatlik ja tundsin oma pelgikkuse üle isegi veidi häbi. Lahkusin tekilt, viskasin tormikad seljast, sõin kõhu täis ja olin parasjagu magamiskotti pugemas, kui kontroll jahi üle kadus.

Selleks ajaks olin küll juba purjetanud pea kakskümmend aastat, aga avaookeanil 27-meetrise jahi üle kontrolli kaotamine oli midagi uut. Teadsin, et teoreetiliselt peaks spinnakeri soote järele andma, aga kuidas seda teha öösel, suurte lainete keskel tugevas tuules, polnud aimugi.

Järgnes korraldus "Kõik mehed tekile!" Vedasin märjad tormikad kibekiiresti peale ja tormasin välja. Kogu meeskonnaga askeldades saime olukorra taas kontrolli alla, spinnakeripoom oli natuke viga saanud, aga muidu ei midagi hullu. Sellest ajast alates meeldib mulle rohkem sõita koos meestega, kes ei suutu merevärki liigse kergemeelsusega.

AINULT KOOSTÖÖS SÜNNIVAD VÕIDUD

Purjetamine on ju imelihtne, aga kiiresti purjetamine on natuke keerulisem. Esiteks tuleks aru saada, et purjetamine on meeskondlik tegevus ja et hea roolimees ükski ei tähenda veel mitte kui midagi. Jahi kiireks tegemine tähendab masti ja purjede õiget trimmi, millele peab tuge andma meeskonna õige asetus jahil, ning viimase lihvi annavad hea analüüsivõime, strateegia, taktika ja ilmastiku tundmine.

Alustame lihtsamatest asjadest. Mis on meie eesmärk? Purjetame ju ennekõike sellepärast, et see meile meeldib. Aga sageli on ju nii, nagu ütleb kõnekäänd: "sailing is fun, but winning is much more fun!" – "purjetamine on lahe, aga võitmine on veel lahendam!" Tee võiduni ei ole kunagi lihtne – ostes kiireima jahi ja varustades selle kalleimate purjedega, ei võida me veel ühtegi regatti. Regatte võidavad meeskonnad, kes suudavad meeskonnaliikmed ühise rusikana tööle panna.

Niisiis: võidu võti on omavaheline klapp ja suhtlemine. Õpime jahi osi ja jahil tehtavat – otsi, purjesid, trosse, paute, halsse, spinnakeri manöövreid – nimetama õigete nimedega. See tagab asjade

õnnestumise; liiga sageli kuulen ma kapteni käsklusi, millest meeskond aru ei saa. Üks tavaline asi, mida korralduste puhul ei kasutata, on lihtsad märksõnad "allatuule" ja "pealetuule", mis muudavad korralduse tublisti selgemaks. Näiteks hõige „sooti peale!" võib spinnakeriga sõites anda edasi infot nii grootpurje, genua kui ka spinnakeri kohta. Kui aga roolimees tahab peale saada spinnakeri allatuulesooti, siis tasuks nii ka öelda: „spinnakeri allatuulesooti peale!" Ja ei olekski mingit segadust.

Eriti oluline on täpne suhtlemine stardis ja märkidest möödudes, valestimõistetud korralduse tagajärg on sageli kaotus.

Alustavatel meeskondadel tasuks järgida lihtsat reeglit – väldi riski, kui võimalik. Ärge ronige situatsioonidesse, kus liiga palju jahte koos – te ei pruugi neist olukordadest ilma väikeste kokkupõrgeteta välja pääseda. Kokkupõrked on küll asendamatud kogemuste hankimisel, kuid siiski ebameeldivad ja kulukad. Õnneks on jahid nii tugevad, et kerged külgekokkupõrked midagi kriimustusest tõsisemat kaasa ei too.

Esimesed regatid tasub kaasa teha mõne kogunud kapteni soodimehena: vastutust vähem ja tavaliselt ka rohkem aega, et jälgida ning kõrva taha panna teiste meeskondade tegutsemist.

Oma esimene regatt kaptenina tasuks ette võtta võimalikult väikesel jahil, soovitavalt lausa svertpaadil – igasugune jama väikestel paatidel lõpeb halvemal juhul külma supplusega, materiaalsed kahjud esinevad suhteliselt harva.

SUURED VÄIKESTEL

Üks toredamaid purjeregatte Eestis on Suured Väikestel, Kalevi Purjespordikooli korraldatav igasügisene poolepäevane regatt Piritajões, Tallinna olümpiapurjespordikeskuse ees. Regati omapära seisneb selles, et lastepurjekatel proovivad jõudu endised ja praegused tegevpurjetajad, alla 21-aastaseid starti ei lubata. Ja kui tavaliselt on see võistlus olnud rohkem endiste kokkutulek, siis aasta aastalt on lisandunud ka täiesti uusi huvilisi. Ei tea päris täpselt, mis neid tõmbab – uudishimu, soov ennast proovile panna või hea seltskond –, aga igal juhul on see üks võistlus, mida tasub vaatama tulla, ja kui mereteema südame kiiremini põksuma paneb, siis miks mitte ka ise osaleda.

KOHTUMISENI PURJEDE ALL!